

Cumartesi Anneleri/İnsanları 945. Hafta Gözlem Notları

Gözlemlenen etkinlik/toplantı/yürüyüş: Cumartesi Anneleri/İnsanları 945. Hafta Buluşması – Galatasaray Meydanı (Beyoğlu, İstanbul)

Gözlem tarihi: 06 Mayıs 2023

Gözlemci kurumlar: Hakikat Adalet ve Hafıza Çalışmaları Derneği (Hafıza Merkezi), Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA), Uluslararası Af Örgütü

Gözlemci toplantı alanına varış: 10:33

Gözlemci alandan ayrılma: 12:29

Gözlemci Vatan Emniyet’e varış: 13:23

Gözlemci Vatan Emniyet’ten ayrılma: 15:50

Hukuki durum:

Anayasa Mahkemesi (AYM), Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 25 Ağustos 2018 tarihinde düzenlemek istedikleri ve Beyoğlu Kaymakamlığı'nın yasaklama kararının ardından polislin sert müdahalesi ile engellenen 700. hafta buluşmasında gözaltına alınanlar arasında bulunan Cumartesi Anneleri/İnsanları'ndan Maside Ocak ve 700. hafta buluşmasına katılan İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şube Başkanı Gülseren Yoleri'nin bireysel başvurularını değerlendirerek kaymakamlık yasağı ve polislin sert müdahalesi ile Anayasa'nın 34. maddesinde garanti altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine hükmetti. AYM, [Maside Ocak başvurusunda](#) oy çokluğuyla aldığı kararının “yeni ihlallerin önlenmesi için” Beyoğlu Kaymakamlığı'na; [Gülseren Yoleri başvurusunda](#) oy birliği ile aldığı kararının ise Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar verdi.

Polis müdahalesine dayanak olan yasaklama kararında 700. hafta buluşması için bildirim yapılmamış olması gerekçe olarak öne sürülmüştü. AYM, kararında toplantı ve gösterilere yönelik müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının ve orantılı olduğunun ispatının gerektiğini hatırlattı. İdari makamların toplantı ve gösteri yürüyüşlerini otomatik olarak yasaklama yoluna gitmek yerine bu hakkın etkin kullanımını sağlamaya yönelik pozitif yükümlülükleri olduğunu hatırlatan AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın yaklaşık yirmi dört yıl boyunca belirli zaman ve yerde barışçıl bir toplanma gerçekleştirdiğine dikkat çekerek idarenin bu etkinliğin yapılacağına ilişkin olarak önceden bilgisi olmadığını iddia edemeyeceğine karar verdi. Ayrıca AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın “gözaltında kaybedilen yakınlarının bulunması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması için oturma eylemi düzenlemek istemesinin demokratik bir toplumda saygı ile karşılanması gerektiği” tespitinde bulundu.

Toplantı öncesi duruma ilişkin notlar:

- Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın toplanma alanı olan Galatasaray Meydanı'na ilk gözlemci 10:33'te geldi. Eylemin başlama saati olan 12:00'de önce meydana her zaman bulunan çift katlı barikatların mevcut olduğu; barikatlarla kapatılan meydan içerisinde çok sayıda çevik kuvvet polislinin kalkanları ile hazır beklediği; meydan içerisinde 4 polis otobüsü bulunduğu, bunlardan 2 tanesinin gözaltı otobüsü olduğu;

çevik kuvvet polisleri ve sivil giyimli polislerin bulunduğu gözlemlendi. (Beyoğlu Çevik Kuvvet ile İstanbul ve Beyoğlu Güvenlik Şube)

- Ayrıca, barikat içerisinde plastik biber gazı mermisi atan silahlı bir polis, barikat önünde ise uzun namlulu silahlı iki polis görüldü.
- Galatasaray Meydanı'na ilk varış saati olan 10:33 ile eylemin başlangıç saati olan 12:00 arasında meydanı gören yerlerde gözlem yapıldı.
- Galatasaray Meydanı yakınlarında ambulans tespit edilmedi.

Toplantıya ilişki notlar:

- Cumartesi Anneleri/İnsanları, avukatlar, Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TIHV) ile Türk Tabipleri Birliği (TTB) yöneticileri, Hafıza Merkezi ile MLSA gibi sivil toplum kuruluşlarının çalışanları, hak savunucuları, sendika temsilcileri ile haber takibi yapan gazetecilerin 11:45 itibariyle Meşrutiyet Caddesi'nde toplanmaya başladıkları gözlemlendi.
- Grup, 11:58 itibariyle İstiklal Caddesi'ne girdi.
- Bir süre müdahale edilmeyen grubun içerisinde bulunan Gülseren Yoleri, saat 12:00 itibariyle basın açıklaması yapmak istedi. Polisin bu sırada "Arkadaşlar size tebliğini yaptık" dediği ve anons yapılmasını istediği duyuldu. Barikatlarla kaplı meydana çıkan güvenlik şubeye bağlı polisler saat 12:00 itibariyle 15-20 saniye gibi kısa bir süre içinde grubun etrafını çember şeklinde sardı. Bu sırada HDP'nin eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın, Cumartesi Anneleri/İnsanları için yazıp bestelediği "Direnen Anne" şarkısının çalınmaya başlandığı duyuldu.
- İlk dağılın anonsu 12:01 itibariyle yapıldı. Anonsta Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın eyleminin "kanunsuz" olarak nitelendirildiği duyuldu.
- Yaklaşık bir dakika sonra çevik kuvvet polisleri kalkanları ile grubu barikatın önüne alarak hapsetti; yaklaşık 5 dakika kadar bir müdahalede bulunulmadı. (Gözaltından serbest bırakılan Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucuları ile yapılan görüşmelerde Gülseren Yoleri'nin basın açıklamasını bu sürede tamamladığı, ardından grubun polise en az iki kez "Dağılacamız" bildiriminde bulunduğu ve polis amirinin "Artık suçu işlediniz" diyerek grubun dağılmasına müsaade etmediği öğrenildi.)
- Polis, 12:03'te ilk çemberin dışında ikinci bir çember oluşturup İstiklal Caddesi'nde yürüyen kişilerin ilk çember içerisine alınan grubu görmemesi sağlanmaya çalıştı. Basın mensuplarının da polis tarafından zor kullanılarak ikinci çemberin dışına uzaklaştırıldığı gözlemlendi.
- 12:04 itibariyle dördüncü "dağılın" anonsu yapıldı.
- Sahada ve bilahare incelenen görüntülerde anons öncesinde gruba herhangi bir yasak kararı tebliğ edilmediği gözlemlendi. (Gözaltına alınanlarla yapılan görüşmelerde polisin müdahale öncesi "Size yasak kararı tebliğ ettik" dediği ancak bir kararın tebliğ edilmediği öğrenildi.)
- 12:05'te "Güvenlik çemberi" denilen ve grubun etrafını saran kordonun ilerisinde duran iki gözaltı aracından biri kordonun içine alındı. İkinci gözaltı aracı onun hemen arkasında bekletildi. Bir süre gözaltı araçlarına kimse alınmadı.
- Gözaltı işlemi yapıldı, gözaltı işlemi öncesinde veya yapılırken grubun direnmediği görüldü. İlk gözaltı aracı saat 12:09'da, ikinci gözaltı aracı da 12:15'de Galatasaray Meydanı'nı terk etti. Gözaltı araçlarından ilki İstiklal Caddesi üzerinden Taksim

Meydanı yönüne, ikincisi ise Yeni Çarşı Caddesi üzerinden Tarlabası Caddesi yönüne doğru gitti.

- Müdahale sırasında herhangi bir ilk yardım aracı/ekibi tespit edilemedi.
- Galatasaray Meydanı'nda gözaltına alınan kişiler tespit edilmeye çalışıldı. İlk aşamada 21 kişinin gözaltına alındığı tespit edildi. Daha sonra emniyette gözaltına alınanların sayısının 23 olduğu tespit edildi.
- Gözaltına alınanların sağlık kontrolü ve sonrasında nereye götürülecekleri söylenmedi.
- İHD avukatlarından bir önceki hafta olduğu gibi tekrar Vatan Emniyet Güvenlik Büro'ya götürülecekleri öğrenildi ve İHD avukatları ile birlikte Vatan Emniyet'e gidildi.

Gözaltına ilişkin notlar:

- İHD'nin 3 avukatı, MLSA'nın 1 avukatı ve Hafıza Merkezi'nin 1 avukatından oluşan toplam 5 avukatlık grup saat 13:23'de Vatan Emniyet'e vardı. Görevliler tarafından gözaltına alınanların henüz getirilmedikleri, bekleme salonunda beklenmesi gerektiği söylendi.
- Saat 13:41'de gözaltına alınanların getirildiği ancak henüz ifadelerinin alınıp alınmayacağı bilinmediği söylendi. Avukatların gözaltındakilerle görüşme talebine cevaben, İstanbul'daki siyasi parti mitinglerindeki görevlendirmeler nedeniyle personel sıkıntısı olduğu, görüşme odasının müsait olmadığı, ifade alınacak olursa gözaltında olanların gruplara bölerek ifadelerinin alınacağı, bu aşamada avukatların görüşme yapabilecekleri söylendi.
- Saat 14:04'te görevliler ifadelerin alınacağını söyledi. Aynı anda 5 kişinin ifadesinin alınabileceğini, bu nedenle 5 avukatın kayıt yaptırarak içeri geçmesini istedi. Bunun üzerine güvenlik şubeye gidildi. İlk gözaltı aracında bulunanlar avukat görüşme odasına getirildi. İfadelerin alınmasından önce avukat görüşme odasında tahmini olarak 10 dakika görüşüldü. Gözaltında olanlardan kendilerine kelepçe takılmadığı, kötü muamelede de bulunulmadığı öğrenildi.
- Güvenlik büro amiri ile konuşuldu, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefetten işlem yapılacağı" belirtildi ve ifadelerin alınmasından sonra serbest bırakılacakları iletildi. Ancak savcı görüşme tutanağı avukatlara gösterilmedi.
- Gözaltı sonrasında tutulan kimlik tespit tutanağında, bir önceki hafta olduğu gibi, "24 Kasım 2022 tarihli ve E85840981-010.07.01-333845 sayılı [Genel Emir yazısına](#) istinaden 5442 sayılı İl İdare Kanunu uyarınca İstiklal Caddesi tamamı üzerinde tüm etkinlik, toplantı ve gösteri yürüyüşü ve benzer organizasyonların yasak olduğu" ibaresi geçmekteydi. Bu ibareden Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın barışçıl toplantısının 13 Kasım 2022 tarihinde İstiklal Caddesi'nde gerçekleştirilen bombalı saldırıdan 11 gün sonra yayınlanan ve bir yasaklama kararı niteliğinde olmayan genel emir uyarınca engellendiği anlaşıldı.
- Emniyet sorgusunda gözaltına alınanlara "06.05.2023 günü Beyoğlu Kaymakamlığı'nın Yasaklama Kararı tarafınıza tebliğ edilerek dağılmanız yönünde tüm uyarılara rağmen gerçekleştirilmiş olduğunuz eylem sonucunda 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçundan yakalandınız" şeklinde soru yöneltildi. Gözaltına alınanlar kendilerine karar tebliğ edilmediğini

beyan etti. Kaymakamlık internet sitesinde herhangi bir yasaklama kararının bulunmadığı öğrenildi. Avukatlara gözaltı işlemi öncesinde ya da daha sonraki aşamalarda bir yasak kararı tebliğ edilmedi.

- Tüm ifade işlemleri 15:50’de tamamlandı. Vatan Emniyet’ten çıkıldı ve İHD İstanbul Şube’ye gidildi.

Gözaltına alınan kişilerin tam listesi:

1. Hanife Yıldız
2. Mikail Kırbayır
3. İrfan Bilgin
4. Maside Ocak
5. Hasan Karakoç
6. Faruk Eren
7. Filiz Karakuş
8. Sebla Arcan
9. Şebnem Korur Fincancı – TTB Merkez Konseyi başkanı
10. Gülseren Yoleri – İHD İstanbul Şube Başkanı
11. Ümit Efe – TİHV İstanbul Temsilcisi
12. Leman Yurtsever
13. Meryem Göktepe
14. Gamze Hızlı – Hafıza Merkezi çalışanı
15. Mümtaz Murat Kök – MLSA çalışanı
16. Meriç Eyüboğlu
17. Sinan Gökçen
18. Ali Tosun
19. Yaşar Demircan
20. Döne Gevher – KESK Kadın Sekreteri
21. Nimet Tanrıkulu
22. Hilmiye Öz
23. Hüseyin Aygöl

Gözaltı sonrası:

- İki gruba ayrılan gözaltına alınanlardan 12 kişinin Eyüp Devlet Hastanesi’ne, 11 kişinin de Şişli Hamidiye Etfal Hastanesi’nin Seyrantepe Yerleşkesine götürüldüğü; emniyetteki ifade işlemlerinden sonra ise gruplardan birinin Bahçelievler, diğerinin de Bayrampaşa Devlet Hastanesi’ne götürüldüğü ve oradan serbest bırakıldıkları öğrenildi.

Basın toplantısı:

- Gözaltı araçlarının ayrılmasından sonra, gözlemcilerin bir kısmı 13:35’te İHD İstanbul Şube’ye gitti. Saat 14:05’te basın açıklaması düzenlendi. Basın açıklaması sırasında salonda İHD üye ve çalışanları, kayıp yakınları, Uluslararası Af Örgütü Türkiye, Hafıza Merkezi, MLSA ve gazeteciler bulunuyordu.

- Basın açıklamasında kamu gücünü kullanan tüm aktörlerin AYM kararlarına uymak ve yapılan ihlal ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde hareket etmek zorunda oldukları hatırlatıldı. Beş haftadır uygulanan baskıcı politikalar karşısında sessiz kalmayacakları da ifade edildi.

Ek notlar:

- Gözaltına alındıktan sonra 12 kişilik grup halinde sağlık kontrolüne götürülenler, Bayrampaşa Devlet Hastanesi'ndeki ilk sağlık kontrolünde bir polisin muayene odasında bulunduğunu ifade etti. Gözaltına alınanlardan Hasan Karakoç'un kendi muayenesi sırasında polisin çıkmasını istediği ve doktorun talebi doğrultusunda polis memurunun muayene odasından çıkarıldığı bilahare yapılan görüşmede öğrenildi.